

MYCOPLASMA ARTRITIS BIJ VLEESVARKENS ONDER DE LOEP GENOMEN

Varkens die manken zijn een probleem. Vaak wordt dit toegeschreven aan de bacterie *Mycoplasma hyosynoviae*. Tussen 10 en 30% van de vleesvarkens op het bedrijf kunnen mankheid vertonen. Voor een varkenshouder zijn de symptomen vaak moeilijk in een vroeg stadium te herkennen. – Ioannis Arsenakis, UGent

Mycoplasma arthritis wordt veroorzaakt door *Mycoplasma hyosynoviae*. Deze bacterie kan een ontsteking van de gewrichten veroorzaken en dit resulteert in het mank worden van het aangetaste dier. Tegenwoordig wordt manken bij vleesvarkens steeds vaker toegeschreven aan *Mycoplasma hyosynoviae*. Tussen 10 en 30% van de vleesvarkens op het bedrijf kunnen mankheid vertonen. De aanwezigheid van een groot aantal 'mankers' wordt ook als een maat gezien voor een verminderd welzijn op het bedrijf, een hot item voor de publieke opinie én voor de supermarktketens. Voor een varkenshouder zijn de symptomen vaak moeilijk in een vroeg stadium te herkennen, waardoor de behandeling vaak niet of onvoldoende aanslaat en waardoor de dage-

lijkse groei van het varken met slepende mankheidsproblemen negatief kan worden beïnvloed.

Oorzaak van de ziekte

Alhoewel *Mycoplasma hyosynoviae* voorkomt op de meeste varkensbedrijven, wordt klinische ziekte niet op al deze bedrijven gemeld. *Mycoplasma hyosynoviae* kan persisteren ter hoogte van de keel en in de bovenste delen van het ademhalingsstelsel. Vervolgens kan het van een dragerdier worden overgedragen op andere varkens door nauw contact. Deze bacterie kan van het ene varken op een andere overgaan via de lucht in druppels afkomstig van het ademhalingsstelsel. Eens aanwezig ter hoogte van de keel kan de bacterie via het bloed ver-

spread worden tot het de gewrichten en peesscheden bereikt. Daar kan het aanleiding geven tot ontsteking, wat resulteert in het mank worden van het varken.

Dieren van 3 tot 5 maanden zijn het meest gevoelig. Dit komt omdat de maternale immuniteit die de biggen verworven hebben via de biest ongeveer drie maanden duurt. Na deze periode is er een terugval in de antistoffen die de biggen van de zeug kregen en zijn de varkens dus meer vatbaar voor infectie. Andere factoren die een rol kunnen spelen, zijn een hoge infectiedruk van de bacterie op het bedrijf, periodes van verhoogde stress, bijvoorbeeld het verplaatsen of mengen van tomen en een te hoge bezettingsgraad. Een slecht stalkli-

maat kan ook een invloed hebben op het voorkomen van *Mycoplasma* arthritis.

Symptomen

Manken en zwelling van de gewrichten zijn de belangrijkste symptomen die kunnen opgemerkt worden. De gewrichten die het meest worden getroffen, zijn de hak van de achterste ledematen en de knie. In het kniegewricht en schoudergewricht wordt zwelling moeilijk waargenomen vanwege de sterke bespiering in deze regio's.

De symptomen bij jonge vleesvarkens verschijnen meestal vrij abrupt en vaak wordt er meer dan één lidmaat getroffen. Daardoor is het moeilijker om deze dieren recht te jagen. Wanneer ze eenmaal rechtstaan en worden aangezet tot voortbeweging, vertonen ze een verkorte stap, wat vervolgens na enkele passen overgaat. Dit laatste maakt het natuurlijk moeilijker om de aangetaste dieren vroegtijdig te identificeren, vooral in grotere hokken.

Aangetaste dieren vertonen een daling in water- en voederopname vanwege het ongemak dat ze ervaren en omdat ze de voeder- en drinkbak moeilijker kunnen bereiken. Hierdoor kan de dagelijkse groei flink afnemen.

Sterfte te wijten aan *Mycoplasma hyosynoviae* is laag, maar het aantal aangetaste dieren in de populatie is meestal hoog.

Beschrijving van een typisch geval

Een varkenshouder meldde dat varkens in verschillende hokken van de vleesvarkensafdeling stramme poten hadden en dat ze zich traag door de hokken bewogen. Deze ziekte tekens werden elke week erger. De dierenarts kwam polshoogte nemen van de situatie en vond dat ongeveer 20% van de varkens de volgende ziekte tekens vertoonden: hondenzit, weigeren om recht te staan en sommige van de varkens moesten recht geholpen worden. Bij het overgrote deel van de varkens kon men geen uitwendige letsels vinden. Enkele van de varkens vertoonden een gezwollen hak.

Diagnose

Een vroege diagnose van *Mycoplasma* arthritis is van primordiaal belang, aangezien de varkenshouder dan veel sneller kan overgaan tot behandeling. Zo kunnen de economische verliezen beperkt worden en kan je het persisteren van een chronische kreupelheid vermijden. Een diagnose wordt allereerst gesteld op basis van de klinische symptomen.

Eveneens moeten andere oorzaken van manken bij vleesvarkens worden uitgesloten. Wanneer op autopsie aangetaste varkens worden aangeboden, ziet men meestal meer gewrichtsvocht. Dit is niet langer doorzichtig en helder, maar vertoont een gele of bruine kleur. Bij bedrijven die te kampen hebben met chronische problemen van mankheid bij

.....
Mycoplasma arthritis wordt veroorzaakt door *Mycoplasma hyosynoviae*. Deze bacterie kan een ontsteking van de gewrichten veroorzaken.
.....

Vleesvarken in hondenzit met een gezwollen (voor)knie veroorzaakt door *Mycoplasma* arthritis.

de vleesvarkens worden er best duidelijk aangetaste onbehandelde dieren aangeboden voor verdere diagnostiek. De dierenarts kan gewrichtsvocht nemen uit het aangetaste gewricht, maar dit moet op een aseptische manier gebeuren. Dit gewrichtsvocht wordt opgestuurd naar een diagnostisch laboratorium waar de kiem al dan niet kan worden aangetoond. In ernstig en chronisch aangetaste bedrijven kan men starten met de collectie van gewrichtsvloeistof van enkele dieren in de eindfase van de batterij en verder in de verschillende fases van de vleesvarkensafdeling om het exacte tijdstip te kunnen vaststellen waarop *Mycoplasma hyosynoviae* de gewrichten begint aan te tasten. Op deze manier kan een verant-

woorde medicatie aan de varkens worden toegediend op dit specifieke tijdstip.

Andere oorzaken van manken bij vleesvarkens

Mycoplasma arthritis moet onderscheiden worden van aandoeningen aan de spieren, de niet-infectieuze gewrichtsaandoeningen, vlekziekte en *Haemophilus parasuis* (Glässer).

Behandeling *Mycoplasma hyosynoviae* is normaal gezien gevoelig aan lincomycine, tylosine en tetracyclines. Mycoplasma's zijn niet gevoelig voor penicilline. Wanneer de behandeling vroegtijdig wordt aangevat ziet men de beste resultaten. Na 24 uur behandeling kan er al resultaat worden gezien, maar je mag de behandeling niet voortijdig afbreken. Je kan eveneens een pijnstillertje geven om de pijn en het ongemak die de varkens ervaren te verzachten. Individuele medicatie wordt verkozen boven voeder- of watermedicatie omdat manke varkens moeilijker bij de drink- en voederbakken geraken.

Preventie Preventie van *Mycoplasma hyosynoviae*-infecties op aangetaste bedrijven moet hoofdzakelijk gericht zijn op het optimaliseren van de huisvesting en het management. Grote temperatuurschommelingen en tocht moeten worden vermeden. Bovendien kan eveneens de klemtoon worden gelegd op het minimaliseren van trauma aan de gewrichten door aanwezigheid van geschikt stalmetaal of het weinig verhoeken van de varkens.

Er zijn geen commerciële vaccins beschikbaar tegen *Mycoplasma hyosynoviae*. Enzoötische pneumonie wordt eveneens door een *Mycoplasma*-species veroorzaakt, namelijk *Mycoplasma hyopneumoniae*, maar de vaccinaties hiervoor geven geen kruisbescherming tegen *Mycoplasma hyosynoviae*. Bedrijven die met chronische ernstige problemen van *Mycoplasma* arthritis te maken hebben kunnen, na laboratoriumbevestiging van de diagnose en na overleg met de bedrijfsdierenarts het meest geschikte tijdstip bepalen voor het toedienen van preventieve medicatie. ■

[Ioannis Arsenakis is verbonden aan de vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.](#)